

1. Bublil TD, Sidash YuV, Soloviov VM. Poshyrenist ta perebih herpetychnoi infektsii sered studentiv 4 i 5 kursiv stomatolohichnoho fakultetu. Svit medytsyny ta biolohii 2013 Yanv 1(36):16-18
2. Begaidarova RKh, Starikov JuG, Devdariani KhG. Sovremennye osobennosti nekotorykh klinicheskikh form enterovirusnoi infektsii u detei. Mezhdunarodnyi zhurnal eksperimental'nogo obrazovaniia 2013 Noiaabr 1: 34-36.
3. Medici MC, Tummo F, Arcangeletti A. A cluster of Enterovirus 71 subgenogroup C2 in a nursery school, Italy, 2014 New Microbiologica. 2016. 39(3): 94.
4. Adams MJ, King AMQ, Carstens EB. Ratification vote on taxonomic proposals to the International Committee on Taxonomy of Viruses. Archives of Virology 2013. 158:2023-2030
5. Huaman JI, Carrion G, Ampuero JS. Enterovirus-71 genotype C isolated in Peru between 2006 and 2009. Journal of clinical virology. 2016.85: 40-43.
6. Li W, Gao HH, Zhanq Q. Large outbreak of herpangina in children caused by enterovirus in summer of 2015 in Hangzhou, China. Journal of Scientific Reports. 2016. 6:353-388.
7. Hamaguchi T, Fujisawa H, Sakai K. Acute encephalitis caused by intrafamilial transmission of enterovirus 71 in adult Emerg. Infect. Dis. 2008. 14(5):828-830.
8. Zhong T, Zhang LY, Wang ZY. Rheum emodin inhibits enterovirus 71 viral replication and affects the host cell cycle environment. Acta Pharmacologica Sinica. 2017. 38: 392-401.

Реферати

СУЧАСНІ МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ ЕНТЕРОВІРУСНОЇ ІНФЕКЦІЇ В ПОРОЖНИНІ РОТА

Бублій Т.Д., Дубовая Л.І.

Стаття присвячена проявам ентеровірусної інфекції в порожнині рота. Основна увага стоматологів прикута до постійного збільшення кількості захворювань, що виникають при ЕВІ в порожнині рота. Використання сучасних діагностичних методів, таких як імунохроматичний експрес-тест для якісного виявлення антигенів до Ентеровірусу (пептидні VP1) дозволяє провести диференціальну діагностику ЕВІ в порожнині рота.

Ключові слова: тест-системи, ентеровіруси, герпангіна.

Стаття надійшла 4.11.2017 р.

MODERN METHODS OF DIAGNOSIS OF ENTEROVIRUS INFECTION IN THE MOUTH

Bublil T.D., Dubovaya L.I.

The article is devoted to manifestations of enterovirus infection (EVI) in the oral cavity. Dentists' attention is focused on the increasing frequency of EVI manifestations on cavity. The use of modern diagnostic methods using the express method of the immunochromatographic test system for the qualitative detection of Enterovirus antigens (VP1 peptide) allows the differential diagnosis of EVI in the oral cavity in the shortest possible time.

Key words: test system, enteroviruses, herpangina

DOI 10.26.724 / 2079-8334-2018-1-63-180-183

УДК 613-057:378:61

В.І. Донченко

ВДІЗ України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ – ПОГЛЯД У МИНУЛЕ

e-mail: vik.donchenko@gmail.com

Статтю присвячено детальному аналізу зарубіжного досвіду впровадження у практику навчання фахівцями медицини здоров'язберезувальних технологій. Обґрунтовано думку про те, що головною метою діяльності медичного фахівця є запобігання захворювань серед населення.

Ключові слова: здоров'язберезувальні технології, здоровий спосіб життя.

Робота є фрагментом НДР „Комплексна реабілітація хворих на кардіологічну, легеневу, неврологічну патологію та довгострокова оцінка її ефективності з урахуванням ступеня фізичної активності, кардіореспіраторних і метаболічних критеріїв здоров'я”, № держреєстрації 0114U006405.

У ході ретроспективного аналізу джерел виявлено, що основні ідеї здоров'язбереження були закладені в Росії в середині ХІХ – початку ХХ в. М.І. Пироговим та І.І. Мечниковим. Пирогов у своїх працях вперше виділив такі основні компоненти здоров'я, як духовний, психологічний, соціальний і соматичний, які нині виступають частиною науково обґрунтованої моделі здоров'я – моделі Всесвітньої організації охорони здоров'я.

Продовженням наукових досліджень М.І. Пирогова стало створене І.І. Мечниковим вчення, яке він назвав «ортобіозом» правильного життя, адже саме І.І. Мечников є автором ідеї про необхідність наукових обґрунтувань правил індивідуального людського життя. У 1980 р. І.І. Брехман ввів у наукову літературу новий термін – «валеологія» (від лат. valeo – бути здоровим), який закріпив основи здоров'язбереження, позначивши актуальний напрямок у науці, пов'язаний з вивченням і становленням здоров'я, виявленням методів його активного формування та збереження. Термін виявився настільки емним, що став використовуватися для позначення науки фундаментальної, необхідної для навчання, виховання, профілактичної роботи, лікування, реабілітації та здоров'язбереження підростаючого покоління [3].

Нині сучасне життя створює багато проблем і висуває вимоги до людини та її здоров'я, тому у зв'язку з цим важливо виховати суспільну свідомість щодо здоров'я не тільки як особистого надбання кожної людини, але і як надбання всього суспільства, збереження якого повинно стати усталеною ціннісною орієнтацією як громадян, так і самої держави. Разом з тим, в умовах сучасної цивілізації багато елементів людської культури, розвитку техніки, економіки і засобів ставлення до природи вступають у протиріччя з вимогами до здорового способу життя, зі здоров'ям людини і його розвитком у цілому. Одним з критеріїв оцінки ефективності розвитку культури повинна бути її роль в моральному і фізичному вдосконаленні людини, збереженні її здоров'я та активного довголіття.

Індивідуальна культура виступає як особливий діяльнісний спосіб освоєння людиною світу, який включає зовнішній – природу і суспільство – і внутрішній світ людини. Нині людина розглядається як суб'єкт власного розвитку і одночасно головний результат своєї діяльності у створенні себе самого. Культуру з цієї точки зору можна визначити як самосвідомість, самотворення людини в конкретних формах його суспільно-перетворювальної (матеріальної і духовної) діяльності.

Таким чином, під індивідуальною культурою розуміємо особливого роду ставлення людини до самого себе, яке властиве тільки людині як суб'єкту активної діяльності, орієнтованому на саморозвиток та самовдосконалення. Тому культуру здоров'язбереження слід визначати не тільки як сукупність знань, але і як позицію активно зацікавленої особистості, яка заснована на здоров'язбережувальному ставленні людини до свого фізичного потенціалу.

Сучасні ідеї здоров'язбереження ґрунтуються на концепції здоров'я людини, яка, в свою чергу, є відображенням уявлень про сутність і призначення людства. Мудрість, зрілість і прогрес суспільства багато в чому визначаються рівнем його інтелектуального і морального потенціалу, тому людині дуже важливо навчитися бачити свою єдність із навколишнім світом і культурними надбаннями людства, де справжня краса людського тіла включає в себе фізичне досконалість, інтелект і здоров'я. Здоров'я людини – це перш за все процес збереження і розвитку його психічних і фізіологічних якостей, оптимальної працездатності і соціальної активності при максимальній тривалості життя. Отже, нині є нагальна потреба вчити людину усвідомлювати, що здоров'я – це головна цінність життя, яку треба зберігати, оберігати і покращувати з перших днів свідомого життя.

У всьому світі почали розуміти, що зміцнення здоров'я людини, зниження захворюваності, формування здорового способу життя, збільшення тривалості життя і активного творчо-продуктивного періоду – найважливіші соціально-економічні завдання, що стоять перед державою, охороною здоров'я, школою і кожною людиною.

У кінці 60-х рр. XX ст. служби соціального забезпечення, охорони здоров'я, військові відомства США, Скандинавських та інших розвинених країн з тривогою повідомляли про прогресуючу проблему – погіршенні здоров'я населення, а уряди почали розробляти програми і вести посилену пропаганду здорового способу життя. На початку 70-х рр. минулого століття в суспільстві була усвідомлена необхідність зміни способу життя. Почалася масова відмова від вживання тютюнових виробів та інших шкідливих звичок.

У масовій свідомості струнка фігура, міцне здоров'я, захоплення спортом стають не модою, а нормою, ознакою рівня розвитку суспільства, його культури [4]. Г.М. Куколевський [5] вважає, що «здоров'я – це природний стан організму, що характеризує його врівноваженість з навколишнім середовищем при відсутності будь-яких хворобливих змін» [5]. На думку інших [1], поняття здоров'я повинно включати не тільки наявний функціональний стан, але й «потенційну здатність до мобілізації його резервів, наприклад, при виконанні напруженої фізичної і розумової роботи» [1]. Важливі аспекти психологічного здоров'я [3] розглядаються як «фізична, соціальна, психічна гармонія людини, доброзичливі, спокійні стосунки з людьми, з природою, з самим собою».

У 90-х рр. XX ст. на основі положень фізіологічної концепції формування здоров'я, розроблених лабораторією здоров'я дітей шкільного віку Науково-дослідного інституту педіатрії Російської академії медичних наук, дано комплексне і, з нашої точки зору, найбільш повне визначення здоров'я організму як динамічного і разом з тим стійкого до патологічних і екстремальних впливів стану, який досягається завдяки формуванню комплексу функціональних систем організму, що забезпечують оптимальний пристосувальний ефект.

Ідея виховання здорової людини має глибоку історію. Більше 5 тисяч років тому великий Авіценна описав ступені здоров'я і хвороби. На його думку, буває «тіло здорове до межі; тіло здорове, але не до межі; тіло не здорове, але й не хворе; потім тіло в хорошому стані, швидко сприймає здоров'я; потім тіло, хворе у край». Пізніше в «таблицях здоров'я», складених в середині XI в. арабським вченим Абу ібн Бутляном, як і в «Каноні лікарської науки» Авіценни, даються ті ж основні умови, необхідні для збереження здоров'я. До них відносяться світло, повітря, харчування й питво,

рух і спокій, сон і неспання, обмін речовин, помірні емоції. Наводяться відомості про те, як слід керувати своїми емоціями і пристрастями, такими, як гнів, радість, сум, досада, страх. Як бачимо, стародавні лікарі набагато глибше і ширше, ніж сучасні, розуміли поняття «здоров'я» як динамічного стану організму. Невипадково багато стародавніх медичних трактатів присвячено не стільки лікуванню хвороб, скільки способам збереження здоров'я. У Росії ще в 1800 р. з'явився перший навчальний посібник «Перше поняття про те, як живе наше тіло, що для нього корисно, що шкідливо», орієнтований на вивчення власного організму – дієтетика, що містив практичні поради і правила, як зберегти здоров'я. Пізніше серед чинників здорового способу життя розглядався вплив навколишнього середовища, стихійних сил природи, космосу. Вже на рубежі століть медицина ставила проблеми здоров'язбереження як нагальні й підказувала шляхи їх медико-педагогічного вирішення, але педагоги масової школи, вирішуючи чисто гігієнічні питання, перебували в рамках жорсткої навчально-предметної системи організації праці дітей в умовах їх шкільного життя. У силу цього медицина і зараз інколи намагається виправляти здоров'я дітей, зруйноване педагогами, сім'єю, суспільством і самими дітьми.

Наступний етап у розвитку підходів до здоров'язбереження – 20-і рр. ХХ ст. У цей період вивчаються адаптаційні механізми людського організму у зв'язку зі зміною біосередовища. Проте дані дослідження не відображені в методичній літературі педагогічного профілю. З'являються роботи, які розглядають залежність процесу формування здоров'язбережувальних компетенцій від рівня особистісного розвитку їх свідомості, волі і «установки домінанти волевого посилу [6]. У роботі І. Т. Назарова «Культура волі, система виховання здорової особистості» особлива роль відводиться вчителю чи наставникові, оскільки саме він, на думку автора, відповідальний за виховання волі особистості як умови формування позитивних цільових установок в області здоров'язбереження. Саме особисте ставлення й воля дозволяють удосконалювати адаптаційні можливості організму, допомагаючи зберегти здоров'я в екстремальних ситуаціях [6].

Так, І.Т. Назаров розробив рекомендації по зміцненню нервової системи людини, в яких пропонував спеціально використовувати систему активних гімнастичних вправ, що сприяє покращенню координації, підвищує працездатність, щоб реакція нервової системи організму на зміну ситуації ставала майже автоматичною. Сьогодні ми назвали б цей підхід екологією людини. Безсумнівна цінність роботи І.Т. Назарова, на наш погляд, полягає в тому, що їм запропоновано важливі шляхи і засоби розвитку здорової особистості з ідеальною нервовою системою. В кінці 40-х – початку 50-х рр. ХХ ст. спеціалісти звертаються знов до проблем формування здоров'я особистості, оскільки нова настанова на гігієнічний аспект здоров'язбереження була викликана несприятливими умовами післявоєнного часу.

Засновником радянської системи формування здоров'я особистості можна вважати І.І. Мільмана. Він розробив систему уроків здоров'я, а його учні і послідовники – серію навчальних посібників з особистої і соціальної гігієни: санітарії, збереженню працездатності людини, збільшення тривалості його життя. У багатьох публікаціях післявоєнного періоду підкреслювалася особлива роль сім'ї у прищепленні дітям навичок здорового способу життя. Щоправда, автори не пропонували механізмів формування здоров'язбереження особистості та акцентували увагу лише на необхідності створення оздоровчої атмосфери в установах освіти.

Для свого часу їх рекомендації були новим словом в організації гігієнічного режиму навчального закладу та підвищенні його санітарної культури. Проте у своїх працях вони пропонували не систему спільних дій сім'ї та школи, а лише окремі методичні матеріали з організації комплексу днів здоров'я та уроків здоров'я, які не забезпечували вирішення проблеми формування культури здоров'я особистості.

У педагогічних вузах за кордоном проблема навчання здоров'ю («Health Education») розроблялася Е. Руттом, які висував наступні вимоги до фахівця: він повинен бути перш за все прикладом ставлення до власного здоров'я, майстерність майбутнього лікаря полягає у розвитку емоційного оточення, використанні гри в оздоровчо-реабілітаційному процесі. Все це сприяє зняттю втоми, підвищенню працездатності особистості. У їх роботах виділена особлива галузь знань про формування особистості, її особистого і суспільного здоров'я і способах його досягнення, особистої та громадської гігієни [10].

Фахівець медицини повинен знати елементарні гігієнічні вимоги до процесу професійної чи навчальної діяльності, профілактичні заходи і обговорювати їх з різновіковим населенням; вміти проводити тестування рівня функціонування органів зору, слуху і т.д., корекцію фізичних дефектів; виконувати програми безпеки життєдіяльності і надання першої медичної допомоги; розвивати фізичні якості людини і вміння організувати правильний відпочинок.

